EURÓPSKA
KOMISIA

V Bruseli 28. 9. 2026
COM(2026) 509 final

SPRÁVA KOMISIE

EURÓPSKEMU PARLAMENTU

o činnostiach a konzultáciách koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu uvedenej v článku 31 nariadenia (EÚ) 2019/125 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie

1. Úvod

V článku 31 ods. 4 nariadenia (EÚ) 2019/125 zo 16. januára 2019 (ďalej len „nariadenie“) o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie[1], sa od Komisie vyžaduje, aby Európskemu parlamentu predložila výročnú správu o činnostiach, preskúmaniach a konzultáciách koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu. V správe sa musí klásť náležitý zreteľ na to, že je potrebné neohroziť obchodné záujmy fyzických alebo právnických osôb.

V tejto správe sa uvádzajú informácie o činnostiach koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu v roku 2025.

2. Regulačný rámec

Cieľom nariadenia je zabrániť v krajinách mimo EÚ vykonávaniu trestu smrti na jednej strane a mučeniu alebo inému krutému, neľudskému alebo ponižujúcemu zaobchádzaniu alebo trestaniu na strane druhej, a to obmedzením obchodovania s určitým tovarom. Rozlišuje sa v ňom medzi:

- tovarom, ktorý nemá žiadne iné praktické použitie ako vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie (príloha II), a
- tovarom, ktorý by sa mohol použiť na účely mučenia a iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania (príloha III) alebo na účely vykonávania trestu smrti (príloha IV), ktorý však môže mať aj legitímne využitie, ako napríklad na účely presadzovania práva alebo terapeutické účely.

Obchodovanie s tovarom uvedeným v prílohách II, III a IV podlieha určitým obmedzeniam. Nariadením sa konkrétne:

i. zakazuje dovoz tovaru uvedeného v prílohe II, ktorý nemá žiadne iné praktické použitie ako vykonanie trestu smrti alebo mučenie, do EÚ, jeho vývoz z EÚ a tranzit cez EÚ. Zakazuje sa ním poskytovanie sprostredkovateľských služieb a akejkoľvek technickej pomoci týkajúcej sa takéhoto tovaru vrátane poskytovania školenia o jeho používaní. Zakazuje sa ním aj reklama týkajúca sa takéhoto tovaru v tlačových médiách, na internete alebo v televízii či rozhlase a jeho vystavovanie alebo ponúkanie na predaj na výstavách alebo veľtrhoch;

ii. v individuálnych prípadoch vyžaduje predchádzajúce povolenie na vývoz tovaru uvedeného v prílohe III, ktorý by sa mohol použiť na účely mučenia, ale môže mať aj iné legitímne využitie (napr. na účely presadzovania práva). Predchádzajúce povolenie sa vyžaduje aj na poskytovanie technickej pomoci alebo sprostredkovateľských služieb v súvislosti s touto kategóriou tovaru. Príloha III neobsahuje:

[1] Ú. v. EÚ L 30, 31.1.2019, s. 1. Nariadenie Rady (ES) č. 1236/2005 z 27. júna 2005 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie (Ú. v. EÚ L 200, 30.7.2005, s. 1), ktoré bolo niekoľkokrát zmenené, bolo následne kodifikované ako nariadenie (EÚ) 2019/125.

a) strelné zbrane, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (EÚ) č. 258/2012[2];
b) položky s dvojakým použitím, na ktoré sa vzťahuje nariadenie (EÚ) 2021/821[3], alebo
c) tovar, na ktorý sa vzťahujú podmienky stanovené v spoločnej pozícii Rady 2008/944/SZBP[4];

iii. reguluje obchodovanie s tovarom uvedeným v prílohe IV, ktorý možno použiť na vykonávanie trestu smrti (napr. prostredníctvom smrtiacej injekcie), ale možno ho používať aj na legitímne terapeutické účely. Zaviedlo sa osobitné licenčné povolenie (všeobecné povolenie Únie na vývoz) s cieľom kontrolovať vývoz takéhoto tovaru a zabrániť jeho preprave na účely použitia pri vykonávaní popráv smrtiacou injekciou bez toho, aby sa obmedzilo obchodovanie s ním na lekárske, veterinárne alebo iné legitímne účely.

3. Činnosti koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu

Koordinačná skupina na zabránenie mučeniu bola zriadená podľa článku 15c nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2134[5] s cieľom preskúmať otázky týkajúce sa uplatňovania nariadenia.

Koordinačná skupina na zabránenie mučeniu slúži ako platforma pre odborníkov členských štátov a útvary Komisie na výmenu informácií o správnych postupoch a na prediskutovanie otázok týkajúcich sa výkladu nariadenia, technických problémov s tovarom zapísaným do zoznamu, vývoja súvisiaceho s uvedeným nariadením a akýchkoľvek iných otázok, ktoré sa môžu vyskytnúť. Komisia sa radí s koordinačnou skupinou na zabránenie mučeniu aj pri príprave delegovaných aktov, a to v súlade s Medziinštitucionálnou dohodou z 13. apríla 2016 o lepšej tvorbe práva[6].

Koordinačná skupina na zabránenie mučeniu sa v roku 2025 stretla na dvoch virtuálnych zasadnutiach, a to 12. júna a 11. decembra, s cieľom vymeniť si informácie týkajúce sa viacerých otázok (zhrnutých ďalej v texte) v súvislosti s vykonávaním nariadenia.

3.1 Vývoj týkajúci sa základného aktu

Článkom 24 nariadenia (EÚ) 2019/125 sa Komisia splnomocňuje prijímať delegované akty v súlade s článkom 29 s cieľom zmeniť prílohy k nariadeniu. Komisia uskutočnila

[2] Nariadenie (EÚ) č. 258/2012 zo 14. marca 2012, ktorým sa vykonáva článok 10 Protokolu Organizácie Spojených národov proti nezákonnej výrobe a obchodovaniu so strelnými zbraňami, ich súčasťami a komponentmi a strelivom doplňujúceho Dohovor Organizácie Spojených národov proti nadnárodnému organizovanému zločinu (protokol OSN o strelných zbraniach) a ktorým sa ustanovujú vývozné povolenia a opatrenia týkajúce sa dovozu a tranzitu strelných zbraní, ich súčastí a častí a streliva (Ú. v. EÚ L 94, 30.3.2012, s. 1).

[3] Nariadenie (EÚ) 2021/821 z 20. mája 2021, ktorým sa stanovuje režim Únie na kontrolu vývozov, sprostredkovania, technickej pomoci, tranzitu a transferu položiek s dvojakým použitím (prepracované znenie) (Ú. v. EÚ L 206, 11.6.2021, s. 1).

[4] Spoločná pozícia Rady 2008/944/SZBP, ktorou sa vymedzujú spoločné pravidlá upravujúce kontrolu vývozu vojenskej technológie a materiálu (Ú. v. EÚ L 335, 13.12.2008, s. 99) v znení zmien.

[5] Nariadenie Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) 2016/2134 z 23. novembra 2016, ktorým sa mení nariadenie Rady (ES) č. 1236/2005 o obchodovaní s určitým tovarom, ktorý možno použiť na vykonanie trestu smrti, mučenie alebo iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie (Ú. v. EÚ L 338, 13.12.2016, s. 1).

[6] Ú. v. EÚ L 123, 12.5.2016, s. 1.

konzultácie o delegovanom akte, ktorým sa menia prílohy II a III k nariadeniu, s odborníkmi z členských štátov, ako aj so zainteresovanými stranami prostredníctvom verejnej internetovej konzultácie. Komisia prijala návrh 21. mája 2025. Delegovaným aktom sa rozširuje rozsah pôsobnosti príloh II a III s cieľom zohľadniť vývoj na medzinárodnom bezpečnostnom trhu a zmeny v používaní zariadení na presadzovanie práva.

Európsky parlament a Rada nevzniesli proti návrhu námietky. Delegované nariadenie Komisie (EÚ) 2025/928[7] bolo uverejnené 31. júla 2025 v *Úradnom vestníku Európskej únie* a účinnosť nadobudlo dvadsiatym dňom nasledujúcim po jeho uverejnení. Tento delegovaný akt bol reakciou na nárast prípadov mučenia a iného zlého zaobchádzania v prostredí mimo väzby v mnohých častiach sveta.

3.2 Informácie o obchodovaní: vykazovanie údajov

Komisia informovala koordinačnú skupinu na zabránenie mučeniu o súčasnom stave výročnej správy uvedenej v článku 26 ods. 3 nariadenia. Komisia pripomenula predtým vyvinutú funkciu, ktorá orgánom členských štátov umožňuje, aby požadované údaje na účely vykazovania nahrávali priamo do knižnice **elektronického systému pre položky s dvojakým použitím (DUeS)** v rámci modulu týkajúceho sa nariadenia proti mučeniu. Cieľom je zefektívniť a uľahčiť agregáciu údajov vo všetkých členských štátoch. Zozbierané informácie zahŕňajú najmä rozhodnutie o uplatnení, druh tovaru, miesto určenia vývozu a konečné použitie. Tieto prvky sú zohľadnené v uvedenej výročnej správe Komisie. Správa bola po jej prijatí predložená koordinačnej skupine na zabránenie mučeniu[8]. Komisia s cieľom uľahčiť podávanie správ za rok 2025 aktualizovala vzor tak, aby zohľadňoval zmeny zavedené delegovaným nariadením Komisie (EÚ) 2025/928.

3.3 Správa Komisie o preskúmaní nariadenia (EÚ) 2019/125

Komisia v súlade s článkom 32 nariadenia preskúma vykonávanie nariadenia a každých päť rokov predloží Európskemu parlamentu a Rade komplexnú správu o vykonávaní a posúdení vplyvu.

Komisia predložila koordinačnej skupine na zabránenie mučeniu druhú správu Komisie Európskemu parlamentu a Rade o preskúmaní nariadenia (EÚ) 2019/125, ktorá bola prijatá 9. decembra 2025 a ktorá sa vzťahuje na obdobie od roku 2020 do polovice roka 2025[9].

Komisia uviedla, že správa sa konzultovala s rôznymi zainteresovanými stranami. Patrili k nim odborníci členských štátov z koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu, neformálna skupina expertov Komisie, medzinárodné organizácie a organizácie občianskej spoločnosti s odbornými znalosťami v oblasti obchodu súvisiaceho s mučením. Komisia poďakovala členom koordinačnej skupiny na zabránenie mučeniu za ich konštruktívnu spoluprácu a príspevok k procesu preskúmania.

Komisia informovala koordinačnú skupinu na zabránenie mučeniu, že v správe sa dospelo k záveru, že nariadenie sa vykonáva uspokojivo a je naďalej relevantné a vhodné na daný účel. Nariadením sa naďalej vypĺňa zistená medzera v kontrolách obchodu založeného na ľudských právach v EÚ. Komisia zároveň konštatovala, že vnútroštátne postupy pri vykonávaní tohto nariadenia sa môžu v jednotlivých členských štátoch líšiť. V správe sa

[7] Ú. v. EÚ L, 2025/928, 31.7.2025.
[8] COM(2025) 704 final, 21. 11. 2025 a prílohy 1 až 9.
[9] COM(2025) 748 final, Brusel, 9. decembra 2025.

preto poukázalo na možnosť preskúmať nelegislatívne opatrenia na podporu vykonávania nariadenia, ako napríklad posudzovanie rizík v súvislosti s povoleniami na vývoz, vypracovanie kontrolného zoznamu pre veľtrhy a výstavy a presadzovanie výmeny najlepších postupov medzi členskými štátmi. Komisia okrem toho uviedla, že preskúmanie zdôrazňuje dôležitosť neustáleho monitorovania zoznamu tovaru, na ktorý sa nariadenie vzťahuje, s cieľom zohľadniť technologický a trhový vývoj. V tejto súvislosti sa v preskúmaní potvrdila relevantnosť tovaru a služieb, na ktoré sa vzťahuje nariadenie zmenené delegovaným nariadením Komisie z mája 2025. Komisia uviedla, že nariadenie je uznávané ako priekopnícky právny rámec a že ako spolupredsedníčka Aliancie za obchod bez mučenia bude na multilaterálnej úrovni naďalej podporovať iniciatívy zamerané na obchod bez mučenia.

3.4 Obchod bez mučenia

Komisia informovala koordinačnú skupinu na zabránenie mučeniu o súčasnom stave obchodu bez mučenia na celosvetovej úrovni. Nariadenie (EÚ) 2019/125 zostáva jediným záväzným regionálnym rámcom, ktorým sa reguluje obchodovanie s tovarom, ktorý možno použiť na mučenie alebo vykonanie trestu smrti.

Komisia informovala koordinačnú skupinu na zabránenie mučeniu o najnovšej správe osobitnej spravodajkyne OSN pre mučenie[10], ktorá bola predložená 14. októbra 2025 v treťom výbore Valného zhromaždenia OSN (ďalej len „VZ OSN“). V správe sa vítajú zmeny týkajúce sa tovarov uvedených v prílohe II k nariadeniu (EÚ) 2019/125, pričom mnohé z nich osobitná spravodajkyňa vo svojej predchádzajúcej správe z roku 2023 odporučila zakázať.

Okrem toho sa 15. októbra 2025 popri plenárnom zasadnutí tretieho výboru VZ OSN konalo sprievodné podujatie venované potenciálnej zmluve o obchode bez mučenia, ktoré zorganizovali organizácie občianskej spoločnosti a ktoré sponzorovali Európska únia, Mongolsko (ako spolupredsedovia Aliancie za obchod bez mučenia) a Francúzsko. Osobitná spravodajkyňa OSN vyzdvihla EÚ ako pozitívny príklad a spolu s organizáciami občianskej spoločnosti sa zasadila za prijatie globálneho právne záväzného nástroja.

Komisia takisto informovala o trojročnej rezolúcii VZ OSN zameranej na mučenie a iné kruté, neľudské alebo ponižujúce zaobchádzanie alebo trestanie[11]. Článok 23 rezolúcie sa týka zákazu obchodovania s tovarom a technológiami, ktoré nemajú žiadne iné praktické použitie ako na účely mučenia alebo iného krutého, neľudského alebo ponižujúceho zaobchádzania alebo trestania. Táto rezolúcia bola tradične prijatá tretím výborom na základe konsenzu. Tri krajiny hlasovali 20. novembra 2025 proti rezolúcii. Komisia napokon informovala koordinačnú skupinu na zabránenie mučeniu o budúcich krokoch v rámci Aliancie za obchod bez mučenia.

[10] https://docs.un.org/en/A/80/137.
[11] https://digitallibrary.un.org/record/4092657?v=pdf.